

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת וישלח

חייב הכתובה

כששכם בן חמור מבקש להתחתן עם דינה בת יעקב, לאחר שחילל את כבודה, הוא מצוין שהוא מוכן להרבות "מהר":

"הֲרַבּוּ עָלַי מְאֹד מְהֵרָה וּמִתֵּן וְאֶתְנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וְתָנוּ לִי אֶת הַנְּעִר לְאִשָּׁה" (בראשית לד, לב).

מה הוא המוהר? רש"י מסביר שזו הכתובה, סכום כסף שהבעל מתחייב בעת החתונה לתת לאשתו במקרה של פירוד.

טעמו של דין זה הוא למנוע מהבעל לגרש את אשתו בלי מחשבה במקרה של כעס או מריבה. הידיעה שפְּרָדָה מאשתו תעלה לו ממון רב תגרום לו להרהר לפני שיפעל – ובינתיים ישכך כעסו וישוב השלום לשרור בין בני הזוג. וכך מובא בגמרא:

"רבנן סברי: טעמא מאי תקינו רבנן כתובה? כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה" (כתובות לט, ב).

תוקפה של תקנה זו חזק מאוד, ואף עולה בחשיבותו של הסכמים ממוניים אחרים. למשל, מן התורה הבעל חייב במזונות אשתו, אולם אפשר לפטור אותו מחיוב זה בהסכמה של האישה, כגון אם האישה עובדת ומרוויחה שכר נאה ומעדיפה לדאוג לבד לצרכיה ולשמור לעצמה את אשר היא מרוויחה.

הסכמה הדדית זו תקפה כשמדובר במזונות – אך אין לה שום קיום כשמדובר בכתובה. אם הסכימו הצדדים ביניהם בעת החתונה לפטור את הבעל מחיוב הכתובה הסכמתם בטלה ומבוטלת, שכן היא מערערת את היסוד של תקנת חכמים להגן על האישה שלא תהיה תלויה בבעלה – שברצותו יקרבה וברצותו ירחיקה.

תקנה זו של חכמים מצטרפת לתקנות נוספות התובעות להשוות במציאות החיים את זכויות האישה לזכויותיו של האיש. לדוגמה, הבעל אינו יכול לגרש את אשתו בעל כורחה, ואם האישה מואסת בבעלה מחייבים אותו לגרשה.

כבר לפני אלפי שנים העניקו התורה והחכמים רשת ביטחון שתגן על האישה מפני עריצות אפשרית של בעלה.

שאל דוד בוצ'קו